

Baltijas oglūdenražu izpētes un ieguves asociācija

Reģ. nr 40008192540, Vecpilsētas iela 19, Rīga, LV-1010

LR Ministru prezidenta birojam
Brīvības bulvāris 36, Rīga

2015.gada 27.martā Nr.12-15/N

Par Ministru Kabineta rīkojuma projektu „Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei” /VSS-976/

Vides un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) ir sagatavojuusi koncepciju (turpmāk – koncepcija) par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma maiņu Latvijā, kura, kā norādīts koncepcijā, ir vērsta uz potenciālo investīciju piesaistīšanu.

Koncepcija paredz **būtiskus grozījumus normatīvos aktos līdz pat Satversmē nostiprināto personas tiesību uz īpašumu ierobežošanu**. Tieki piedāvāti vairāki varianti, sākot ar zemes dzīļu lietošanas ierobežošanu, beidzot pat ar to nacionalizēšanu valsts labā no privātpersonu īpašuma. Koncepcija pieejama šeit: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40337536>

Lai arī koncepcija ietekmē visu Latvijas sabiedrību, tajā tiek **skarti būtiski valstiski svarīgi jautājumi un plašu personu loka tiesības**, koncepcija sabiedrībai tika publiskota tikai 2014.gada oktobrī, lai arī ir zināms, ka tā tika gatavota jau iepriekš. Koncepcijā norādīts, ka formālo sabiedrības grupu, neformālo sabiedrības grupu un atsevišķu fizisku personu viedokļi koncepcijas tapšanas gaitā nav noskaidroti, jo **koncepcijai bija ierobežotas pieejamības statuss** (sk. koncepcijas 6lp).

Neskatoties uz to, ka Baltijas oglūdenražu izpētes un ieguves asociācija (turpmāk – Asociācija) darbojas kopš 2012.gada - ir izveidota ar mērķi veicināt zemes dzīļu izpēti un ieguvi Latvijā, aizsargāt un pārstāvēt savu biedru intereses un tiesības attiecībās ar valsts un pašvaldības institūcijām, piedalīties normatīvo aktu izstrādāšanā, to savstarpējā saskaņošanā un tālākā pilnveidošanā, un ir uzskatāma par valdības sociālo partneri, jo arī iepriekš ir piedalījusies normatīvo aktu izstrādes apspriedē un aktīvi iesaistījusies nozarei svarīgu jautājumu risināšanā, **Asociācijai tika liegta iespēja pilnvērtīgi piedalīties VARAM organizētajā starpinstitūciju sanāksmē, neskatoties uz 2014.gada 23.oktobrī VSS sanāksmes protokolā noteikto, kā arī to, ka Asociācija noteiktajā terminā (2014.gada 11.novembrī) iesniedza atzinumu, kuru VARAM nepievienoja izzinā par atzinumos sniegtajiem iebildumiem par koncepcijas projektu – tas netika darīts zināms saskaņošanas dalībniekiem un netika izskatīts 2015.gada 3.marta koncepcijas apspriešanas sanāksmē.**

Atzinums daļēji tika izskatīts tikai 2015.gada **19.martā** un, izvērtējot VARAM attieksmi, atbildes un komentārus par to, kļuva skaidrs, ka nepieciešams sagatavot citu – kompromisa variantu, lai tas kaut daļēji tiktu ņemts vērā. Sapulces laikā VARAM pārstāvji nevarēja atbildēt uz jautājumu cik ilgs laiks tiek dots priekšlikuma sagatavošanai. Tikai 2015.gada **25.martā** Asociācija saņēma VARAM atbildi, ka iesniegšanas termiņš ir 2015.gada **27.marts**.

2015.gada 10.marta vēstulē VARAM nepatiesi apgalvo, ka Sigita Poželaite sniegusi sanāksmē informāciju, ka VARAM nav sniegusi atbildi uz Asociācijas 26.novembra vēstuli – to ir sniegusi Ekonomikas ministrija. Bet Ekonomikas ministrija vēstulē norāda, ka VARAM uzaicinās atzinumu sniedzējus uz starpministriju sanāksmi. Tieši par šo būtisko problēmu tika norādīts, ka **VARAM nav izdarījusi!** Tātad, **nav nēmusi vērā Asociācijas š.g. 26.novembra vēstuli un sniegusi atbildi – uzaicinājumu uz sanāksmi.** Līdz ar to ir pārkāpts Valsts sekretāru 2014.gada 23.oktobra sanāksmes protokollēmumā (prot. Nr.41 4.paragrafs) nolemtais un Ministru kabineta 2009.gada 7.aprīla noteikumu Nr.300 „Ministru kabineta kārtības rullis” 92.punkts.

Par “*pārpratumu*” kā to sauc VARAM – kāpēc VARAM, saņemot vēstuli 9.februārī ar jau **atkārtotu** lūgumu informēt par sanāksmi, kā arī norādi par neesošo atzinumu VARAM gatavotajā prezentācijā, nebija iespēju **vairāk kā 3 nedēļu laikā** līdz 3.marta sanāksmei pievienot atzinumu un uzaicināt Asociāciju uz sanāksmi kā visas pārējās saskaņošanas institūcijas ar e-pasta starpniecību š.g. 23.februārī? Kā tas tika norādīts Ekonomikas ministrijas un VARAM kopīgi gatavotajā š.g. 9.janvāra vēstule!

Par tīmekļa vietni – tajā ievietota **VARAM pārstāves Daces Ozolas veidota prezentācija**, ko Ministru kabinets nav redīgējis (sk. pielikumā), tātad jautājums - **kāpēc minētā persona Asociācijas atzinumu netika ieklāvusi šajā prezentācijā un maldinājusi Ministru kabinetu, ministrijas, NVO sadarbības memoranda padomi un sabiedrību?** Jāatzīmē, ka 2014.gada 5.decembrī LR Ministru prezidenta biroja vēstulē norādīts, ka prezentāciju gatavoja VARAM <http://www.mk.gov.lv/content/2014-gada-26novembra-sedes-darba-kartiba>.

Pamatojoties uz augstāk minēto, lūdzam Ministru Prezidenta birojam izvērtēt iespēju apturēt *Ministru Kabineta rīkojuma projektu „Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei” /VSS-976/* virzību, iekams nav uzsklausīts sabiedrības, ieinteresēto pušu viedokļi, t.sk. asociāciju, biedrību un citu nevalstisko organizāciju pārstāvji, kuriem ir jāievēro noteikta procedūra un termiņš lēmumu pieņemšanai. Kā arī ievērojot sākotnējo VARAM Ministru kabineta ruļļa pārkāpumu, neievērojot atzinumu pievienošanas kārtību, rast iespēju Asociācijai **saprātīgā terminā** iesniegt minētās koncepcijas E variantu.

Papildus lūdzam izprasīt no VARAM informāciju un noskaidrot faktiskos apstākļus, kāpēc Asociācijas atzinums netika pievienots pat pēc vairākkārtējiem rakstiskiem lūgumiem, kāpēc VARAM prezentācijā netika ieklauts Asociācijas atzinums, un kāpēc Asociācija netika uzaicināta uz starpministriju sanāksmi 2015.gada 3.martā, neskatoties uz tās rakstiskiem lūgumiem 2014.gada 26.novembra un 2015.gada 9.februāra vēstulēs kā tas tika norādīts Ekonomikas ministrijas un VARAM 2015.gada 9.janvāra kopīgā vēstulē, ka “*rīkos starpministriju sanāksmi, uz kuru tiks aicinātas arī sabiedriskās organizācijas, kas sniegušas atzinumus*”.

Pielikumā:

- 1) Asociācijas atzinuma kopija;
 - 2) Asociācijas 26.11.2014., 09.02.2015. vēstuļu kopijas;
 - 3) Ekonomikas ministrijas un VARAM 09.01.2015. atbildes kopija.

Ar cieņu,
Baltijas oglūdeņražu i
Valdes priekšsēdētāja

 Sigita Poželaite

Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācija

reģ.nr.40008192540, Vecpilsētas iela 19, Rīga, LV-1050

Valsts kancelejai
Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV – 1520

ATZINUMS

2014.gada 11.novembrī Nr. 28-14/N

Par Ministru Kabineta rīkojuma projekta „Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei” (VSS-976) nesaskaņošanu

Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācija, turpmāk - Asociācija, iebilst pret Ministru Kabineta rīkojuma projektu „Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei” (VSS-976), turpmāk tekstā Rīkojuma projekts, un paskaidro sekojošo:

Asociācija ir izveidota ar mērķi veicināt oglūdeņražu izpēti un ieguvi Latvijā, aizsargāt un pārstāvēt savu biedru intereses un tiesības attiecībās ar valsts un pašvaldības institūcijām, piedalīties normatīvo aktu izstrādāšanā, to savstarpējā saskaņošanā un tālākā pilnveidošanā, īstenot, aizsargāt un popularizēt asociācijas biedru intereses, kuras saistītas ar oglūdeņražu izpēti un ieguvi Latvijā, nodrošināt informācijas pieejamību par normatīvo aktu izmaiņām un citām aktivitātēm, kuras saistītas ar oglūdeņražu izpēti un ieguvi, veicināt asociācijas biedru darbinieku profesionālās sagatavotības celšanu, kā arī veicināt sadarbību ar citām radniecīgām organizācijām Latvijā un citās valstīs.

Asociācija darbojas kopš 2012.gada un uzskatāma par valdības sociālo partneri, jo arī iepriekš ir piedalījusies normatīvo aktu izstrādes apspriedē un aktīvi iesaistījusies nozarei svarīgu jautājumu risināšanā.

Rīkojuma projekts paredz atbalstīt koncepciju par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei projektu, turpmāk - Koncepcija, un tajā ietverto D variantu, kas paredz izdalīt derīgos izrakteņus un zemes dzīļu nogabalus ar derīgām īpašībām kā atsevišķu īpašuma priekšmetu. Koncepciju ir izstrādājusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, turpmāk – VARAM, un tās mērķis ir būtiski grozīt pašlaik spēkā esošo normatīvo regulējumu.

VARAM mājas lapā ir minēts, ka Koncepcija ir nodota publiskai apspriešanai 2014.gada 23.oktobrī, lai gan Asociācija par to uzzināja nejauši.

Tādējādi Asociācija neizprot, kādēļ tā nebija iepriekš informēta par Koncepcijas izstrādi un netika pieaicināta viedokļa sniegšanai. Nav saprotams, kādēļ Koncepcijai tika noteikts ierobežotas pieejamības statuss un kādēļ VARAM neuzklausīja sabiedrības grupu, jo īpaši derīgo izrakteņu ieguves nozares un zemes īpašnieku, viedokļus. VARAM Koncepcijas sagatavošanā, kā norādīts, balstījās vienīgi uz 2013.gadā sagatavotā Informatīvā ziņojuma par zemes dzīļu izmantošanu un Vides politikas pamatnostādņu 2014.–2020.gadam apspriešanas gaitā gūto Latvijas Geologu savienības viedokli, ka pašreizējais tiesiskais regulējums ierobežo saprātīgu zemes dzīļu izmantošanu.

Iepazīstoties ar Koncepcijas saturu, Asociācija norāda, ka tā ir klaji pretrunā ar Latvijas Republikas rezidentu, tajā skaitā komersantu, kas darbojas zemes dzīļu apgūšanā, tiesībām un interesēm. Ziņas par Koncepcijas izstrādi netika publiskotas un, Asociācijas ieskatā, tās tika slēptas, lai saņemtu pēc iespējas mazāk viedokļu un kritikas šī dokumenta virzienā. Nav izprotams, kādēļ šī ziņa neparādījās medijos, jo iepriekš visas VARAM un Ekonomikas ministrijas aktivitātes attiecībā uz zemes dzīļu apgūšanu tika publiskotas. Nemot vērā „slepenības plīvuru”, ar ko ir „apvītas” minētās VARAM aktivitātes, kā arī izvērtējot piedāvātos grozījumus, Asociācija iebilst pret Rīkojuma projekta tālāku virzīšanu apstiprināšanai un iestrādei normatīvajos aktos.

Koncepcijā paustie risinājumi nesasniedgs nospraustos mērķus - veidot investīcijām labvēlīgu vidi, būtiski pilnveidojot normatīvo aktu ietvaru tieši attiecībā uz zemes īpašnieka tiesībām un pienākumiem un valsts iespējām veicināt zemes dzīļu racionālu un efektīvu izmantošanu; veicināt zemes īpašnieku ieinteresētību zemes dzīļu resursu izpētē un izmantošanā.

Koncepcija un Rīkojuma projektā atbalstītais D variants, Asociācijas ieskatā, būtiski ierobežo Satversmes 105.pantā noteiktās tiesības uz īpašumu.

Zemes īpašnieki nebūs ieinteresēti šāda normatīvā regulējumu ieviešanā, jo, pirmkārt, jau vēsturiski „virszeme” ir nesaraujami saistīta ar zemes dzīlēm, ko saskaņā ar Koncepciju plānots pēc būtības nacionalizēt. Zemes īpašnieki tiks pakļauti, kā tiek rakstīts koncepcijā „ārvalstu investoru” diktātam un spiedienam. Tie, kuri nevēlēsies iesaistīties sava īpašuma izsaimniekošanā, būs spiesti piekāpties ārzemju korporāciju „maigajai varai” vai tikt pakļauti vietējās publiskās varas spiedienam.

Koncepcijā tiek paust viedoklis, ka, iestrādājot normatīvajā regulējumā, zemes dzīļu īpašumtiesību maiņas aspektus, zemes īpašnieki varēs nopelnīt, saņemot zināmu atlīdzību par zemes dzīļu izmantošanu. Asociācijas ieskatā šāds scenārijs ir vairāk nekā optimistisks, ja ne utopisks.

Nemot vērā apstākli, ka Latvijas zemes dzīles ir visai maz pētītas un nav skaidri determinēti vietas ar lielu derīgo izrakteņu īpatsvaru, ikviens zemes īpašnieks tiks pakļauts savu īpašumtiesību brīvas izmantošanas ierobežojumiem. Kā norādīts Koncepcijā, Latvijā valsts institūcijas pašlaik

ģeoloģisko izpēti neveic, bet nodrošina normatīvo ietvaru, lai ieinteresētās personas to varētu darīt. Ir pieejamas ģeoloģiskās kartes, kas sastādītas, izmantojot agrāk, veikto ģeoloģiskās izpētes un kartēšanas darbu rezultātus. Tad rodas jautājums, uz kādu datu pamata tiks veidota Latvijas ģeoloģiskā karte, kas sadalītu teritoriju piedāvātajos zemes dzīļu nogabalos, kā to ir iecerējusi VARAM?

Piedāvātā normatīvā regulējuma maiņa graus zemes īpašnieku tiesisko paļāvību to īpašumu plānotai un pārskatāmai izmantošanai. Privātpersonām nebūs pārliecības par to, vai jau rīt nezināmi „ārvalstu investori” neizvēlēsies uzsākt izpētes darbus, kas nenoliedzami nozīmētu īpašnieka „virszemes” izmantošanu. Šādā situācija zemes īpašnieki dzīvos „kā uz pulvermucas”, gaidot, kad kāds „ārvalstu investors” tiem piedāvās „brīvprātīgi” (piespiedu kārtā) mainīt savas teritorijas izmantošanas mērķi un veidu, lai izpildītu jaunās normatīvo aktu prasības – nodrošināt brīvu piekļuvi valstij piederošajām zemes dzīlēm. Asociācijas ieskatā, šāds scenārijs neatbilst Latvijas Republikas kā nacionālas valsts zemes resursu izmantošanas vīzijai un pārdomātu derīgo izrakteņu ilgtermiņa apgūšanai.

Kā norāda pati VARAM, jau tagad ir problēmas ar zemes īpašumtiesību noteikšanu zināmai daļai teritorijas, kas pieder publiskajām juridiskajām personām un baznīcas konfesijām, kam ir neskaidrs tiesiskais statuss.

Tiek norādīts, ka vismaz 33,3% valsts teritorijas valsts zemes dzīļu izmantošanu var plānot pašreizējā tiesiskā regulējuma ietvaros. Ja pieskaita juridisko personu zemi, zemes dzīļu izmantošanu varētu plānot 48% teritorijas, Asociācijas ieskatā, sākotnēji būtu jātiekt skaidrībā ar šo īpašumu izmantošanu pirms kārtīgiem privātpersonu īpašumtiesību ierobežošanai.

Tiek norādīts uz informācijas esamību, taču tās formāta un uzglabāšanas telpu nepilnībām, kas plašākai sabiedrībai liedz pieeju ģeoloģiskajai informācijai. Savukārt institūcijām nav resursu, lai sistemātiski un mērķtiecīgi informētu sabiedrību un uzņēmējus, kas veic derīgo izrakteņu meklēšanas un izpētes darbus.

Ģeoloģiskās informācijas sistēma pieder valstij. Ikvienai juridiskajai vai fiziskajai personai neatkarīgi no darbu finansēšanas veida zemes dzīļu izmantošanas rezultātā iegūtā ģeoloģiskā informācija jānodod valstij centra personā bez maksas, noslēdzot līgumu par tās izmantošanu.

Tiek atzīts, ka perspektīvie un neizpētītie resursi, ko nākotnē varētu iegūt, šobrīd ar nodokli netiek aplikti, kas, plānojot tautsaimniecības attīstību, būtu jāņem vērā. Līdz ar to būtu nepieciešams apzināt situāciju un noteikt nodokļa likmes arī par perspektīvajiem iegūstamajiem zemes dzīļu resursiem, t.sk. metālu rūdām.

Asociācija piekrīt paustajam viedoklim, ka Latvijā nav izstrādātas prasības minerālu un rūdu meklēšanas un izpētes darbu organizēšanai un ar to saistītās informācijas sagatavošanai, nav noteikta kārtībā, kādā meklēšanas un izpētes uzņēmums var pieteikt savu interesi minerālo resursu izpētei konkrētā teritorijā, t.sk. tiešsaistes formātā, nav izveidots šādu pieteikumu reģistrs un nav

pieredzes darbībā ar šādiem meklēšanas un izpētes reģistriem. Nepieciešams Latvijas ģeoloģiskās informācijas sistēmu piemērot rūdu meklēšanas un izpētes informācijas izsniegšanai, t.sk. tiešsaistē. Taču Asociācijas ieskatā Koncepcijā piedāvātie risinājumu kardināli mainīt lietu tiesības un veikt grozījumus Civillikumā ir sasteigtī un nepietiekami izpētīti, kā arī nenesīs iecerētos rezultātus.

Asociācija uzskata, ka VARAM sadarbībā ar Ekonomikas ministriju un citām atbildīgajām iestādēm visu pirms būtu jāsakārto vismaz šis izvirzītais jautājums un tikai tad jāķeras klāt tik fundamentālu jautājumu haotiskai un revolucionārai maiņai, kā tas ir iecerēts Koncepcijā.

Pretrunā iepriekš minētajam nonāk Koncepcijā paustais Ekonomikas ministrijas viedoklis par oglūdeņražu aplikšanu ar dabas resursu nodokli, kas, Asociācijas ieskatā, ir aplams un pilnīgi pretējs Koncepcijas mērķiem – piesaistīt ārvalstu investorus un veicināt Latvijas zemes dzīļu apgūšanu. Asociācija jau vairāk kārtīgi ir vērsusies Ekonomikas ministrijā, paužot savu redzējumu par to, kā būtu jāpielāgo uzņēmējdarbības vidi šajā sakarā, kas savukārt nozīmētu arī investīciju priekšnoteikumu uzlabošanu un pielāgošanu to valstu praksei, kur oglūdeņražu ieguvei ir gadsimtiem senas tradīcijas un pieredze. Asociācija savos iesniegumos bija norādījusi virkni valstu, kurās tiek piemērots labvēlīgāks nodokļu režīms oglūdeņražu ieguves nozarei, nekā tas ir Latvijā, ņemot vērā šīs nozares attīstības perspektīvas. Pasaulē ir izplatīta kombinēto ekonomisko labumu noteikšanas sistēma ar dažādu fiskālo rīku palīdzību: atlīdzības, prēmijas, peļņas naftas un gāzes atjaunošanas izmaksu sadalījums, ieguves izmaksas un nodokļi. Naftas iegūstošo valstu fiskālajās politikās vērojama tendence paredzēt atvieglojumus naftas ieguvēm ar mazu debitu un grūti apgūstamajām ieguves vietām. Taču Ekonomikas ministrija acīmredzot nav ņēmusi vērā Asociācijas aprakstīto ārvalstu pieredzi, gluži pretēji, ir nākusi klajā ar priekšlikumiem paaugstināt fiskālo slogu. Jāpiekrīt VARAM norādītājam, ka kompleksas (meklēšana, izpēte un iegūšana) fiskālās atbalsta sistēmas trūkums, neveicina īpašnieku interesi atbalstīt meklēšanas un izpētes procesu, savukārt minerālu resursu ieguves ekonomisko efektivitāti nevar aprēķināt, ja nav noteiktas (normatīvi apstiprinātas) visas iespējamās izmaksu pozīcijas.

Koncepcijā norāda, ka, salīdzot Latviju ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, Latvijā rādītājs attiecībā uz ieguves rūpniecība un karjeru izstrādes nozares īpatsvaru iekšzemes kopprodukta ir tuvu Eiropas Savienības vidējam rādītājam. Turpretī tālāk Latvijas situācija tiek salīdzināta ar Kanādas pieredzi: „*kura ir viena no pasaules līdervalstīm ieguves rūpniecībā, piesaista 18% no globālajām investīcijām, pārspējot Austrāliju, ASV un Meksiku.*” Nenoliedzami, ka arī Latvijai ir jākāpina savas pozīcijas ieguves rūpniecībā, taču ņemot par pamatu salīdzinājumam Kanādu ar tās atšķirīgajiem ģeopolitiskajiem un ģeoloģiskajiem apstākļiem, ir nesamērīgi.

Asociācijas nostāja nav pretrunā ar VARAM secinājumiem par to, ka zemes īpašniekiem vairumā gadījumu nav ne zināšanu, ne finansiālo iespēju, ne arī motivācijas veikt vai pasūtīt ģeoloģisko izpēti lielā dzīļumā. Asociācija norāda, ka pašreizējais tiesiskais regulējums jau paredz tiesības iznomāt zemi atbilstoši likuma „Par zemes dzīlēm” 8.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā,

zemes īpašiekam noslēdzot nomas līgumu par zemes dzīļu izmantošanas veidu, uz kā pamata nomnieks iegūst zemes dzīļu izmantošanas licenci un līdz ar to arī īpašumtiesības uz derīgajiem izrakteņiem licencei norādītajā daudzumā (augļiem). Esošais regulējums norāda uz iespējām, pamatojoties uz savstarpēju vienošanos, zemes īpašiekam brīvprātīgi ierobežot sev ar likumu noteiktās zemes dzīļu izmantošanas tiesības par labu citai personai.

Savukārt valstij vajadzētu nodrošināt zemes dzīļu izpēti un ģeoloģisko karšu izveidošanu, kas būtu par pamatu nozares uzņēmēju ekonomiskajām aktivitātēm konkrētajā vietā. Valsts, savukārt, saņemtu savu materiālo labumu nodokļu un licenču maksas veidā. Tiem apgabaliem, kur varētu būt potenciālas derīgo izrakteņu iegulas, bet kuru īpašnieki jebkādu iemeslu dēļ nepiekristu savu zemu iznomāšanai derīgo izrakteņu iegūšanai, nepanākot pusēm pieņemamu risinājumu, valstij vienmēr būtu iespēja īstenot sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas likumā noteiktās tiesības, vēlāk šos zemes gabalus iznomājot.

Tāpat arī VARAM ierosinājums par to, ka tiesības meklēt un pētīt, kas ir saistīta ar būtisku resursu ieguldījumu ar neskaidru gala rezultātu, ir jāpapildina ar tiesībām meklēšanas un izpētes procesā iegūto rezultātu (tanī skaitā ar īpašumu saistītu minerālo resursu) pārdošanu (realizāciju) ieguves uzņēmumam, nav nekas jauns un neatļauts saskaņā ar pašreiz spēkā esošo normatīvo regulējumu.

Īpašumtiesību institūta būtiska un neapdomāta maiņa varētu rezultēties līdzīgi, kā jau pieredzēts. Koncepcijā paustās ieceres D variantā realizācija var novest pie līdzīgām problēmām, kuras savulaik ir radītas un joprojām nav atrisinātas.

Līdzīgi, kā tas ir nostiprināts attiecībā uz zemes (virszemi) un zemes dzīlēm nedalāmību Civillikuma 1042.pantā, Civillikumā ir normatīvi nostiprināts vispārējs ēku (būvju) nedalāmības princips. Taču Latvijas valsts vēsturē ir zināms piemērs, kad nesaraujami saistīti īpašuma objekti piederēja vairākiem īpašniekiem, izveidojot juridisku anomāliju - zemes piespiedu nomu. Šis institūts ir izveidojies privatizācijas procesā, kad dzīvojamai mājai bija jānosaka funkcionāli nepieciešamais zemes gabals.

Dalītā īpašuma gadījumā (zeme pieder vienam īpašiekam, ēkas – citam īpašiekam) zemes reformu regulējošajos normatīvajos aktos ir noteikts, ka zemes īpašiekam ir tiesības saņemt zemes nomas maksu, uzliekot par pienākumu dzīvokļa īpašiekam slēgt zemes nomas līgumu ar tā zemes gabala īpašnieku, uz kura atrodas privatizētais objekts.

Noteiktais pārejas posms un izņēmums ēku (būvju) nedalāmības principa piemērošanā ieguva visnotaļ pastāvīgu raksturu. Šāds regulējums ietver arī fikciju, jo praktiski tikai vienas no īpašuma tiesībām ir reāli izmantojamas, turpretim otras šajā gadījumā cieš no aprobežojuma un reāli nav izlietojamas. Koncepcijā šāds risks vispār nav ķemts vērā. Rīkojuma projektā atbalstītais D variants - izdalīt derīgos izrakteņus un zemes dzīļu nogabalus ar derīgām īpašībām kā atsevišķu īpašuma priekšmetu pēc savas būtības ir noteikt dalītu īpašumu, kas nevar tikt atbalstīts. Koncepcijas izstrādātāji nav izvērtējuši pašreizējo likumdošanu un tiesiskus aspektus, kā rezultātā

valstī ir noteiktas 27 valsts nozīmes atradnes un viens valsts nozīmes zemes dzīļu nogabals. Ir spēkā esoši Ministru kabineta 2007.gada 27.februāra noteikumi Nr.155 „Atlīdzības aprēķināšanas un izmaksāšanas kārtība par zemes dzīļu īpašuma tiesību aprobežojumu valsts nozīmes zemes dzīļu nogabalos” nosakot kārtību, kādā aprēķina un izmaksā atlīdzību zemes īpašniekam par zemes dzīļu īpašuma tiesību aprobežojumu valsts nozīmes zemes dzīļu nogabalos, ja sabiedrības un valsts interesēs nepieciešams izmantot zemes dzīļu derīgās īpašības vai iegūt pazemes ūdeņus.

Nemot vērā augstāk minēto, pirms virzīt Rīkojuma projektu apstiprināšanai un potenciālo investīciju piesaistei, ir nepieciešams:

- 1) uzdot Finanšu ministrijai un Ekonomikas ministrijai apzināt situāciju un noteikt nodokļa likmes par perspektīvajiem iegūstamajiem zemes dzīļu resursiem, t.sk. metālu rūdām;
- 2) Latvijas ģeoloģiskās informācijas sistēmu piemērot rūdu, minerālresursu meklēšanas un izpētes informācijas izsniegšanai, t.sk. tiešsaistē;
- 3) uzdot VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” sniegt informāciju par Koncepcijā norādīto derīgo izrakteņu esamību un patiesajiem apstākļiem, kas apgrūtina to ieguvi;
- 4) uzdot Tieslietu ministrijai izstrādāt grozījumus likumā „Par zemes dzīlēm” rūdu un minerālresursu meklēšanas, izpētes un ieguves darbiem.

Pamatojoties uz augstāk minēto, lūdzam uzskatīt Ministru Kabineta rīkojuma projektu „Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei” (VSS-976) par nesaskaņotu un nevirzīt to iesniegšanai Ministru kabineta sēdē, iekams netiks izskatīti Asociācijas iebildumi pēc būtības.

Ar cieņu,

Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācijas

Valdes locekle

Sigita Poželaite

Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācija
Vecpilsētas iela 19, Riga, LV-1050

SAŅEMTS

Latvijas Republikas Vides aizsardzības
un reģionālās attīstības ministrija

27.11.2014

Ā. Šķēle

Economikas ministrijai

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV - 1519

**Vides aizsardzības un reģionālās attīstības
ministrijai**

Peldu ielā 25, Rīgā, LV-1494

Tieslietu ministrijai

Brīvības bulvāris 36, Rīgā, LV-1536

Finanšu ministrijai

Smilšu ielā 1, Rīgā, LV-1050

Valsts kancelejai

Brīvības bulvāris 36, Rīgā, LV - 1520

Ministru prezidenta birojam

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV - 1520

SAŅEMTS
Finanšu ministrijas Kancelejā

2014.g. 27.11., plkst.

Reg. Nr. L. Kalniņa
Reģistrēja L. Kalniņa

2014.gada 26.novembrī Nr.29-14/N

Par normatīvo aktu izstrādi zemes dzīļu izmantošanas jomā

Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācija, turpmāk tekstā Asociācija, ir izveidota ar mērķi veicināt zemes dzīļu - oglūdeņražu izpēti un ieguvi Latvijā, aizsargāt un pārstāvēt savu biedru intereses un tiesības attiecībās ar valsts un pašvaldības institūcijām, piedalīties normatīvo aktu izstrādāšanā, to savstarpējā saskaņošanā un tālākā pilnveidošanā, īstenot, aizsargāt un popularizēt asociācijas biedru intereses, kuras saistītas ar oglūdeņražu izpēti un ieguvi Latvijā, nodrošināt informācijas pieejamību par normatīvo aktu izmaiņām un citām aktivitātēm, kuras saistītas ar oglūdeņražu izpēti un ieguvi, veicināt asociācijas biedru darbinieku profesionālās sagatavotības celšanu, kā arī veicināt sadarbību ar citām radniecīgām organizācijām Latvijā un citās valstis.

Asociācija darbojas kopš 2012.gada 4.aprīļa un ir uzskatāma par valdības sociālo partneri, jo arī iepriekš ir piedalījusies normatīvo aktu izstrādes apspriedē un aktīvi iesaistījusies nozarei svarīgu jautājumu risināšanā.

Neskatoties uz iepriekš minēto, Asociācijai un tās biedriem informācija par normatīvo aktu izstrādi, kas skar zemes dzīļu izmantošanu un to tiesisko regulējumu, nav pieejama, tā tiek iegūta nejauši vai pēc tam, kad attiecīgs normatīvais akts ir izskatīts Ministru kabineta sēdē. Piemēram, Asociācijai nejauši kļuva zināms par Ministru Kabineta rīkojuma projektu „Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei” (VSS-976), kas

SAŅEMTS
Ekonomikas ministrija
2014.g. 27. novembrī

SAŅEMTS
Tieslietu ministrijas kancelejā
27.11.2014

SAŅEMTS
VALSTS KANCELEJĀ
2014.g. 28.11. plkst. 15:08

paredz būtiski grozīt pašlaik spēkā esošo normatīvo regulējumu, kas skar zemes dzīļu izmantošanu.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības lietu ministrijas 2014.gada 23.jūlijā organizētajā sanāksmē saistībā ar Ministru kabineta noteikumu projekta „Noteikumi par oglūdeņražu meklēšanu, izpēti un ieguvi” (TA-857) apspriedi, kurā piedalījās Ekonomikas ministrijas un Asociācijas pārstāvji, tika vispārīgi pieminēts, ka tiek plānotas izmaiņas - izstrādāts Ministru kabineta noteikumu projekts, kas noteiks jaunas oglūdeņražu ieguves nodevas, tiks manīts dabas resursu nodoklis un tas tiks attiecināts arī uz oglūdeņražu ieguvi.

Papildus ir iegūta neapstiprināta informācija par būvniecību regulējošo normatīvo aktu izstrādi, kas skars zemes dzīļu izmantošanu.

Nemot vērā, ka:

- 1) informācija par normatīvo aktu izstrādi zemes dzīļu izmantošanas jomā publiski nav pieejama,
- 2) Asociācija ir sociālais partneris, Asociācijai, tās biedriem, pieaicinātiem speciālistiem un ekspertiem ir attiecīgas zināšanas zemes dzīļu izmantošanas jomā;
- 3) jebkuras izmaiņas, zemes dzīļu izmantošanā, tanī skaitā nodokļu un nodevu apmērā, jauno nodokļu ievešanā, tieši skars zemes dzīļu izmantotājus, to ekonomiskās intereses un **ieguldītās, plānotās investīcijas**, lūdzam nekavējoties paziņot par izstrādē esošajiem vai plānotājiem Ministru kabineta noteikumu un citu normatīvo aktu projektiem, kas skar vai skars zemes dzīļu izmantošanas jomu.

Norādām arī, ka minētais lūgums ir vērsts uz sabiedrības līdzdalības nodrošināšanu un ieinteresēto personu atzinumu un iebildumu uzklausīšanu, izstrādājot normatīvus aktus, kas skar zemes dzīļu izmantošanas jomu.

Iepriekš pateicamies par sniegto informāciju.

Ar cieņu

Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācijas
valdes loceklis

Romans Paškovskis

Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācija

reģ.nr.40008192540, Vecpilsētas iela 19, Rīga, LV-1050

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai
Peldu ielā 25, Rīgā, LV-1494

Zināšanai: **Valsts kancelejai**
Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV – 1520

2015.gada 9.februārī Nr.2-15/N

Par Ministru Kabineta rīkojuma projektu „Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei” (VSS-976)

Nemot vērā, ka Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācija, turpmāk - Asociācija, Ministru kabineta 07.04.2009. noteikumu Nr.300 „Ministru kabineta kārtības rullis”, turpmāk – MK kārtības rullis, 92.punkta kārtībā ir sniegusi atzinumu par izsludināto Ministru Kabineta rīkojuma projektu „Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei” (VSS-976), turpmāk – Rīkojuma projekts, ievērojot MK kārtības rulla 88.punktā paredzēto termiņu, lūdzam Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju aicināt Asociācijas pārstāvus piedalīties Rīkojuma projekta saskaņošanas procesā un informēt Asociāciju par pašreizējo Rīkojuma projekta virzību, norādot VARAM atbildīgo kontaktersonu.

Papildus lūdzam informēt un norādīt - kāpēc saskaņā ar publiski pieejamo informāciju par Rīkojuma projektu (sk. www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/varam) sadaļā „Saņemtie atzinumi” nav norādīts Asociācijas atzinums, nemot vērā Valsts kancelejas sniegtu informāciju par Asociācijas atzinuma nosūtīšanu VARAM.

Iepriekš pateicamies par sniegtu atbildi.

Ar cieņu,

Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācijas

Valdes priekšsēdētaja

Sigita Poželaite

VALSTS KANCELEJĀ
2015. gads, 10. plkst. 10:57
elektroniski:
valsts_kanceleja_09.02.2015_09.02.2015

SAI ĒMTS
Latvijas Republikas Vides aizsardzības
un reģionālās attīstības ministrijā
09.02.2015
J. Gultis

DOKUMENTS
SAŅEMTS

RCB Laišs

LATVIJAS REPUBLIKAS EKONOMIKAS MINISTRIJA

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1519, Latvija ◆ tālr. 67013100 ◆ fakss 7280882 ◆ e-pasts: pasts@em.gov.lv

Rīga

09.01.2015. Nr.324-2-164
Uz 26.11.2014. Nr.29-14/N

Biedrības „Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācija”
valdes loceklim Romanam Paškovskim
Vecpilsētas ielā 19
Rīgā, LV-1050

Informācijai:
Finanšu ministrijai
Tieslietu ministrijai
Vides aizsardzības un reģionālās
attīstības ministrijai
Ministru prezidenta birojam

Par normatīvo aktu izstrādi zemes dzīļu izmantošanas jomā

Ekonomikas, Tieslietu, Finanšu un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija savas kompetences ietvaros ir izvērtējusi Baltijas oglūdeņražu izpētes un ieguves asociācijas (turpmāk – BOIIA) 2014.gada 26.novembra vēstuli Nr.29-14/N par normatīvo aktu izstrādi zemes dzīļu izmantošanas jomā un sniedz sekojošu informāciju.

Informējam, ka saskaņā ar Ministru kabineta noteikto kārtību – 2009.gada 7.aprīļa Ministru kabineta noteikumos Nr.300 „Ministru kabineta kārtības rullis” (turpmāk – Ministru kabineta kārtības rullis) noteikto, informācija par Valsts sekretāru sanāksmē izsludinātajiem normatīvajiem aktiem, t.sk., zemes dzīļu izmantošanas jomā, pieejama Ministru kabineta tīmekļa vietnē un tādejādi sabiedrība, sniedzot atzinumus, var piedalīties normatīvo aktu izstrādē.

Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei (turpmāk – koncepcija) tika izsludināta 2014.gada 23.oktobra Valsts sekretāru sanāksmē un attiecīgā informācija ievietota Ministru kabineta tīmekļa vietnē: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40337536>, kā arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) tīmekļa vietnē: http://www.varam.gov.lv/lat/aktual/preses_relizes/?doc=18497. Atšķirībā no parastās kārības, kad atzinumu sniegšanai paredzētas divas nedēļas, atzinumu sniegšanai par koncepcijas projektu tika paredzētas trīs nedēļas.

Par koncepcijas projektu tika saņemti 22 atzinumi – no ministrijām, institūcijām, komersantiem, t.sk. no diviem komersantiem, kam izsniegtas licences oglūdeņražu izpētei un ieguvei, no sabiedriskajām organizācijām.

Kā jau Ministru prezidenta birojs savā 2014.gada 5.decembra vēstulē Nr.20/B-2802-jur

informējis BOIIA, 2014.gada 26.novembrī informācija par koncepcijas projektu tika sniepta Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes sēdē.

Informējam, ka VARAM koncepcijas projektu virzīs saskaņā ar Ministru kabineta kārtības rullī noteikto kārtību, tas ir, VARAM koncepcijas projektu precizēs, atbilstoši saņemtajiem atzinumiem, un rīkos starpministriju sanāksmi, uz kuru tiks aicinātas arī sabiedriskās organizācijas, kas sniegušas atzinumus.

Papildus informējam, ka Finanšu ministrija šobrīd tās kompetences ietvaros neplāno izstrādāt kādu Ministru kabineta noteikumu vai citu tiesību akta projektu, kas skartu zemes dzīļu izmantošanas jomu. Ar Ministru kabineta 2014.gada 6.maija noteikumiem Nr.238 "Grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 30.oktobra noteikumos Nr.735 "Noteikumi par publiskas personas zemes nomu"" (stājās spēkā 2014.gada 20.maijā) veikti grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 30.oktobra noteikumos Nr.735 "Noteikumi par publiskas personas zemes nomu", papildinot noteikumus ar jaunu nodaļu, kas nosaka publiskas personas zemesgabala nomas līguma noslēgšanas kārtību un nomas maksas aprēķināšanas kārtību, ja publiskas personas zemesgabals tiek iznomāts zemes dzīļu izmantošanai. Minētie grozījumi veikti, ievērojot Civillikuma 927.pantā noteikto, ka īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, iegūstot no tās visus iespējamos labumus, gan arī Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3.pantā noteikto principu, kas paredz, ka publiskas personas manta nododama lietošanā citai personai par iespējami augstāku cenu. Grozījumu izstrādi veica Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, saskaņošanas procesā iesaistot Finanšu ministriju, Tieslietu ministriju, Zemkopības ministriju, Valsts zemes dienestu, akciju sabiedrību "Latvijas valsts meži", valsts akciju sabiedrību "Valsts nekustamie īpašumi", biedrību "Latvijas Pašvaldību savienība", Vides konsultatīvā padomi, Rīgas domi un Dabas aizsardzības pārvaldi.

Noslēgumā vēlamies pateikties BOIIA par izrādīto ieinteresētību attiecībā uz zemes dzīļu izmantošanas normatīvā regulējuma izstrādi.

Valsts sekretārs

M.Lazdovskis

Zondaks, 67013023
Mikelis.Zondaks@em.gov.lv